

23.8.2014

RAKENNEPOLIITTISEN OHJELMAN TOIMEENPANON VAHVISTAMINEN

VIRKATYÖNÄ LAADITTU POHJAESTYS

Johdanto

Hallitusohjelman (24.6.2014) mukaan:

Rakennepoliittisen ohjelman toteutuminen elokuussa 2013 päätetyllä tavalla varmistetaan aiemmin sovittun mukaisesti kesän 2014 budjettiriihessä tarvittaessa tehtävillä lisäpäätöksillä. Elokussa 2013 sovittu rakennepoliittinen ohjelma sekä julkisen talouden suunnitelma vuosille 2015–2018 ja näitä tarkentavat toimeenpanopäätökset asetetaan loppuvaalikaudella etusijalle hallinnonalojen toiminnassa.

Rakennepoliittinen ohjelma sisältää keskeiset elementit talouden rakenteiden uudistamiseksi talouden kasvua ja julkisen talouden kestävyttä tukevalla tavalla: kuntatalouden tasapainottamisen käytön otettavan rahoituskehyksen ja valtion ja kuntien muiden yhteisten toimien avulla, palvelutuotannon tuottavuuden kohottamisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja rahoitusrakennemuutosten avulla sekä työurien pidentämisen eläkeuudistuksen ja muiden työuran alkua ja katkoksiin kohdistuvien toimien avulla. Ohjelma sisältää myös lukuisia toimia rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi ja asuntomarkkinoiden toiminnan tehostamiseksi.

Talouden nähtävissä oleva kasvu ja tuotannon palautuminen potentiaaliselle tasolle ei riitä poistamaan julkisen talouden kestävyysvajetta. Panemalla rakennepoliittisen ohjelman toimeen kokonaisuudessaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti hallitus voi lisätä ja tehostaa tarjolla olevien voimavarojen käyttöä taloudessa ja luoda mahdollisuuden nopeampaan kasvuun pitkällä aikavälillä.

Rakennepoliittisen ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeiset kokonaisuudet ovat:

- Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen,
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus,
- Eläkeuudistus.

Tavoitteiden saavuttamisen kanalta pienempiä mutta yhtä lailla merkittäviä kokonaisuuksia ovat:

- Työurien pidentäminen alkupäästä,
- Työurien katkosten vähentäminen,
- Rakenteellisen työttömyyden alentaminen,
- Tonttitarjonnan ja asuntorakentamisen lisääminen.

Ohjelman valmistelu ja toimeenpano on edennyt ministeriöissä hallituksen asettamien askelmerkkien mukaisesti. Toimet, joilla on kustannusvaikutuksia, joiden toimeenpano ajoittuu kehyskaudelle ja joiden valmistelu on edennyt riittävän pitkälle, on sisällytetty valtion määräraha-kehyksiin vuosille 2015–2018. Esitykset nopeimmin toteutettavissa olevista toimista annetaan budjettilakeina eduskunnalle vuoden 2014 aikana.

Tilanne on kuitenkin se, että jos tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisen kolmen uudistuskokonaisuuden toimeenpanossa ei saada aikaan konkreettista edistystä, joka on uskottavasti todennettavissa ja arvioitavissa ja jonka myötä kuntien kustannukset alenevat ja työurat taloudessa pitenevät asetettujen tavoitteiden mukaisesti, ohjelma ei voi toteutua elokuussa 2013 päätetyllä tavalla. Tinkimistä näissä kokonaisuuksissa on hyvin vaikea korvata uusilla toimilla ohjelman muilla osaluilla.

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen

Kuntatalouden arvioidusta runsaan kahden miljardin euron rakenteellisesta alijäämästä puolet on määrä hoitaa kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä yhden miljardin euron edestä. Samalla on varmistettava, ettei kuntien rahoitusasemaa heikennetä uusilla päätöksillä.

Toistaiseksi on kyetty täsmentämään toimet, jotka vähentävät kuntien tehtäviä ja velvoitteita tavalla, joka mahdollistaa laskennallisesti arviolta reilun 350 milj. euron suuruiset säästöt kuntien menoihin, kun rakennepoliittinen ohjelma edellyttää yhden miljardin euron säästöjä.

Valtiovarainministeriön asiantuntijoiden arvion mukaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla monet keskeiset esitykset eivät olisi toteuttamassa asetettuja kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimistavoitteita. Tämä on sidoksissa siihen, että STM:n hallinnonalalla ohjausmahdollisuudet kuntien toimintaan ja menoihin ovat nykyisellään varsin rajalliset. Toteutukseltaan avoimena olevia mittaluokaltaan merkittäviä kokonaisuuksia ovat laitoshoidon vähentäminen vanhustenhuollossa sekä kelpoisuusvaatimusten väljentäminen. Suunnitelmat päivystysjärjestelmän uudistamiseksi ovat edenneet esitykseksi, joka voi täysimääräisesti toteutuessaan vähentää kuntien menoja tavoitellusti. Paperimuotoisten potilasasiakirjojen arkistoinnista luopuminen voi säästää kuntien menoja merkittävästi. Uudistus on ollut käynnissä jo pidempään.

Samaan aikaan on valmisteilla lakiesityksiä, jotka lisäävät kuntien tehtäviä ja menoja. Kuntien tehtäviä ja velvoitteita lisäävien hankkeiden osalta hallitus on määrittänyt periaatteet ja määrärahat, joiden puitteissa hankkeet on toteutettava.

Ryhmä esittää, että:

- **Sosiaali- ja terveysministeriön esittämät säädösmuutokset kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseksi annetaan eduskunnalle niin, että eduskunta ehtii käsitellä ne syysistuntokaudella. Myös muut kuin lainsäädäntöä edellyttävät toimet kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseksi toteutetaan viipymättä.**
- **Kyseiset toimet eivät kuitenkaan yksistään takaa hallituksen päätöksen mukaista kuntien menojen kasvun hidastumista, koska STM:n hallinnonalalla ohjausmahdollisuudet menokehitykseen ovat varsin rajalliset. Tämän takia tarvitaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kustannusten hallintajärjestelmä (ks. alla), joka varmistaa kuntien menojen kasvun hidastumisen hallituksen päätöksen mukaisesti.**

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kustannusten hallinta

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on toteutettava siten, että palvelujärjestelmän kustannukset pysyvät julkisen talouden kestävyuden turvaamisen edellyttämällä tasolla. Liite 1 kuvaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvän ohjauksen ja rahoituksen.

Kansainväliset kokemukset sekä julkiseen tuotantoon perustuvista että vakuutuspohjaisista, yksityiseen palvelutuotantoon nojaavista hoitojärjestelmistä osoittavat, että ilman keskitettyä kustannusten kontrollia hoitomenojen nopea kasvu aiheuttaa ongelmia julkisen talouden kestävyuden ja koko

kansantalouden kantokyvyn kannalta. Julkisesti järjestetyn hoidon ja hoivan kokonaiskustannusten säätelemiseksi tarvitaan kansallisen tason poliittisin päätöksin ohjattavissa oleva, koko sosiaali- ja terveydenhuollon kattava menettely. Järjestämislakiehdotuksen mukaiset uudet elimet ja menettelyt – sosiaali- ja terveysministeriöön perustettava ohjausyksikkö, sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen kehittämisohjelma sekä ministeriön ja sote-alueen samoin kuin sote-alueen ja tuottamisvastuussa olevan kunnan ja kuntayhtymän välinen neuvottelumenettely – on kehitettävä sellaisiksi, että palvelujärjestelmän tehokas kansallinen ohjaus toteutuu.

Sosiaali- ja terveyden huollon palvelujen kustannusten nousun rajoittaminen edellyttää budjettikehysjärjestelmää, jossa on menorajoitteet, jotka turvaavat palvelujärjestelmän tuottavuuden kasvulle asetetun tavoitteen toteutumisen. Lisäksi järjestelmän kautta voidaan varmistaa, että kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen hyöty kunnille ja valtiolle on päätetyn suuruinen.

Ryhmä esittää, että:

- Valmistellaan pikaisesti julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten hallinnan toteuttava budjettikehysjärjestelmä.
- Valmisteltavan järjestelmän avulla varmistetaan, että julkisten sosiaali- ja terveysmenojen kehitys noudattaa menorajoitetta, jossa palvelujärjestelmän tuottavuuden kasvulle asetettu tavoite toteutuu. Lisäksi järjestelmän kautta voidaan varmistaa kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisestä tavoiteltava hyöty kunnille ja valtiolle.
- Tarkoituksena on, että järjestelmä on menettelynä kytketty julkisen talouden suunnitelmaa ja talousarviota koskevaan päätöksentekoon.
- Järjestelmän arvioidaan edellyttävän lainsäädäntömuutoksia lähinnä valtiosuuslain-säädäntöön ja mahdollisesti mm. kuntalakiin ja lausunnolla olevaan sote-järjestämislakiluonnokseen. Mallin toteuttaminen edellyttää lisäksi perustuslaillista arviointia mm. yhdenvertaisuuden (6 §), oikeuden sosiaaliturvaan (19 §) ja kunnallisen itsehallinnon (121 §; mm. rahoitusperiaate) toteutumisen osalta.
- Valmistelu toteutetaan lokakuun loppuun mennessä valtiovarainministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön pikaisesti asetettavan työryhmän toimesta. Työryhmä määrittelee kansallisen ohjausjärjestelmän osatekijät tarkemmin. Tavoitteena on, että tarvittavat muutosesitykset voidaan vahvistaa kuluvalle hallituskaudella. Valtiosuusjärjestelmää muutettaessa tulisi arvioida edelleen kriittisesti sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön sisältyviä kuntien tehtäviä ja velvoitteita ja mahdollisuutta niiden vähentämiseen.

Työurien pidentäminen loppupäästä – eläkeuudistus

Työurien pidentyminen loppupäästä edellyttää, että eläkkeellesiirtymisikä myöhentyy. Rakennepoliittisessa ohjelmassa tavoitteeksi asetetun julkisen talouden kestävyysvajetta kohentavan vaikutuksen saavuttamiseksi eläkkeellesiirtymisiän tulee pidentyä 1½ vuotta nykyisestä.

Työmarkkinakeskusjärjestöt neuvottelevat ehdotuksen työura- ja eläkeratkaisuksi. Järjestöt ovat sitoutuneet sellaisen ratkaisun löytämiseen, joka pienentää julkisen talouden kestävyysvajetta runsaan 1 prosenttiyksikköä, nostaa keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän vähintään 62,4 ikävuoteen vuoteen 2025 mennessä ja on valmis syksyyn 2014 mennessä. Hallitus on sitoutunut edistämään eläkejärjestelmän uudistusta työurasopimuksen mukaisesti työmarkkinakeskusjärjestöjen neuvottelemien ehdotuksen pohjalta.

Kun työmarkkinakeskusjärjestöt saavuttavat yhteisymmärryksen esityksestä työura- ja eläkeratkaisuksi, valtiovarainministeriö arvioi yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, toteuttaako ehdotettu uudistus järjestöjen ja hallituksen uudistukselle asettamat vaatimukset keskimääräisen eläkkeellejäänti-ikä nostamiseksi ja kestävyysvajeen supistamiseksi. Hallitus sitoutuu edistämään selkeästä uudistuksesta, joka valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisen arvion mukaan täyttää sille asetetut molemmat tavoitteet.

Työurien pidentäminen alkupäästä ja työurien katkoksen vähentäminen

Rakennepoliittinen ohjelma sisältää toimia työuran pidentämiseksi alkupäästä ja työuran katkoksen vähentämiseksi. Tavoitteena on, että työurat pidentyvät näiden toimien ansiosta ½ vuotta työuran alkupäästä. Valtiovarainministeriön asiantuntijoiden arvion mukaan työuran alkupäähän kohdistuvat toimet (oppivelvollisuuden nosto, opintotuki, toisen asteen koulutuksen rahoitusuudistus) sekä toimet työuran katkoksen vähentämiseksi (kotihoitotuen uudistus, vuorotteluvapaan ehtoja tiukennus) lisäävät työllisyyttä 6400 henkilöä. Tämä ei riitä asetetun työurien pidentymistavoitteen ja tätä vastaavana julkisen talouden kestävyysvajetta kohentavan vaikutuksen saavuttamiseksi.

Rakenteellisen työttömyyden alentaminen

Rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyvillä toimilla pyritään alentamaan rakenteellista työttömyyttä yhdellä prosenttiyksiköllä ohjelmassa asetetun tavoitteen mukaisesti.

Rakennepoliittiseen ohjelman toimien täytäntöönpano on etenemässä sovitun mukaisesti. Näitä toimia ovat työvoimapolitiittisten toimien lisäyksen ohella nykyisiin työttömyysturva- ja muiden sosiaalietuusjärjestelmiin liittyvän velvoittavuuden hyödyntäminen täysimääräisesti, ml. sanktiot, työtarjousten lisääminen, työvoimapalvelujen tehostaminen sekä työttömyys- ja muun ansioturvan kannustavuuden lisääminen. Työn ja aktiivitoimien tarjonta ja niistä kieltäytymisen sanktiointi on pantu toimeen hallituksen päätösten mukaisesti.

Toistaiseksi toimilla ei ole saatu aikaan riittävää vaikuttavuutta. Työtarjousten määrät ovat kasvaneet, mutta hakijat eivät näytä työllistyneen ja työpaikat täyttyneen merkittävästi aiempaa paremmin. Alueelliset erot tarjousten tekemisessä ovat suuret, mikä vähentää toimien tehokkuutta. Ajankaksolla tammikuu 2012 – huhtikuu 2014 78 % henkilöasiakkaista ei ole saanut työtarjousta te-
toimistolta.

Samaan aikaan pitkäaikaistyöttömyys on jatkanut nousuaan ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma on korostunut. Tämä tarkoittaa, että ohjelman tavoite yhden prosenttiyksikön rakenteellisen työttömyyden alentumisesta ei toteudu ilman uusia aiempaa voimakkaampia toimia. Näitä toimia on tarkasteltu myös valtiosihteerin Luoman johdolla tehdyssä erillisselvityksessä (liite 2).

Ryhmä esittää, että:

- **Työstä tai aktiivitoimesta kieltäytymisen sanktioita sovelletaan järjestelmällisesti.**
- **Työtarjouksia lisätään edelleen selvästi.**
- **Tehostettuja työvoimapalveluja tarjotaan nykyistä varhaisemmassa vaiheessa työttömyyttä. Esimerkiksi työvoiman palvelukeskuksen asiakkaaksi tulee voida ottaa myös yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä ollut henkilö, vaikka hän ei olisi saanut työmarkkinatukea yli 300 työttömyyspäivää.**

Tonttitarjonnan ja asuntorakentamisen lisääminen

Rakennepoliittisen ohjelman keskeiset toimet asuntomarkkinoiden toiminnan tehostamiseksi kohdistuvat lähinnä metropolialueelle, erityisesti riittävän tonttivarannon ylläpitoon ml. sanktiot, vuokra-asuntotuotannon lisäämiseen, sekä kaavoitukseen ja rakentamisen kilpailuun ja täydennys- ja lisärakentamisen kannusteisiin.

Tonttien tarjonta ja riittämätön asuntorakentaminen ovat ongelma erityisesti pääkaupunkiseudulla. Rakennepoliittinen ohjelma ja hallitusohjelma yksilöivät keskeiset toimet tonttien tarjonnan asuntorakentamisen lisäämiseksi:

- Metropolialueella pääkaupunkiseudun kunnilta tulee edellyttää tonteissa 5 vuoden varantoa tyhjillä tai lähes tyhjillä tonteilla tiiviisti muuta yhdyskuntarakennetta eheyttäen.
- Tässä yhteydessä luodaan selkeät ja läpinäkyvät perustelut sanktioiden käytölle ja että sanktiovälineinä voidaan käyttää infrastruktuuriavustuksia ja valtion liikennehankkeita.
- Jotta työeläkeyhtiöt pystyisivät hyödyntämään vuokra-asuntosijoittamisen lisäämisen mahdollistavaa velkavipua annetun määräajan puitteissa vuoteen 2017 mennessä, Helsingin seudulla on oltava jo lyhyellä aikavälillä nykyistä enemmän kaavoitettua tonttimaata tarjolla.
- Mm. edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus on päättänyt tukea Helsingin seudun suuria infrastruktuurirakennushankkeita ja edistää samalla alueen asuntotuotantoa. Edellytyksenä on, että Helsingin seudun kunnat sitoutuvat kaavoituksen vauhdittamiseen ja tonttitarjonnan merkittävään lisäämiseen. Sopimus neuvotellaan Helsingin seudun kuntien kanssa budjettiriiheen mennessä.

Neuvottelut hallitusohjelman mukaiseksi sopimukseksi ovat parhaillaan käynnissä valtion ja Helsingin seudun 14 kunnan välisessä työryhmässä. Tavoitellun tonttien tarjontaa ja asuntorakentamista lisäävän vaikutuksen varmistamiseksi sopimukseen sisältyvien kannustinmekanismien tulee olla vahvat ja sopimuksen toteutuminen yksiselitteisesti todennettavissa.

Ryhmä esittää, että:

- **Helsingin seudun kunnat sitoutuvat valtion kanssa tehtävällä sopimuksella kasvattamaan asuntotonttien kaavoitusta vuosina 2016-2019 kerrosalana mitattuna noin 25 prosentilla verrattuna voimassa olevaan MAL -aiesopimukseen.**

VIRKATYÖNÄ LAADITTU POHJAESITYS

Taulukko1. Rakennepoliittisen ohjelman tavoitteiden toteutumisen varmistavat keskeiset toimet

JULKISEEN TALOUDENHOITOON KOHDISTUVAT TOIMET	VAIKUTUS KESTÄVYYSVAJEESEEN
Kunnat	-1,0 %-yks.
Kuntatalous tasapainottuu asetetun tavoitteen mukaisesti, kun: <ul style="list-style-type: none"> - Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistoimien toteutuminen varmistetaan säädöstason täsmennyksin ja käyttöön otettavalla sosiaali- ja terveyspalvelujen budjettikehysjärjestelmällä. - Osansa julkisen talouden suunnitelmaa maaliskuussa 2015 päätettävä kuntatalouden ohjelma mitoitetaan siten, että kuntatalous tasapainottuu. - Kuntalain uudistettu alijäämän kattamisvelvoite varmistaa tasapainottumisen yksittäisen kunnan tasolla. 	
Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kasvu	-1,4 %-yks.
Julkisen palvelutuotannon tuottavuuden vuotuinen 0,5 prosentin kasvu toteutuu, kun: <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toteutetaan suunnitellusti ja kustannusten hallitsemiseksi otetaan käyttöön sosiaali- ja terveyspalvelujen budjettikehysjärjestelmä. - Kuntatalouden rahoituskehys sisältää 0,5 prosentin tuottavuuden vuosikasvun. - Valtion menokehys mitoitetaan niin, että toiminnan tuottavuudelle asetettu 0,5 prosentin vuotuinen kasvutavoite toteutuu myös valtionhallinnossa. 	
TYÖLLISYYTTÄ, TUOTTAVUUTTA JA TALOUDEN KASVUA EDISTÄVÄT TOIMET	
Työurat ja työn tarjonta	-1,4 %-yks.
Työurien alkupää pidentyy tavoitellusti, kun: <ul style="list-style-type: none"> - Opintojen aloittamista nopeuttavat, opintoaikoja lyhentävät ja nuorten syrjäytymistä vähentävät uudet toimet etenevät suunnitellusti. - Jo aiemmin päätettyjen ja jo voimassa olevien toimien vaikutusten osoittautessa odotettua heikommiksi, hallitus päättää sellaisista niistä vahvistavista toimista, joilla on opintojen aloittamista nopeuttava ja opintoaikoja edelleen lyhentävä vaikutus. 	
Työurien loppupään pidentyminen tavoitteen mukaisesti toteutuu uskottavasti, kun: <ul style="list-style-type: none"> - Työmarkkinakeskusjärjestöt saavuttavat yhteisymmärryksen esityksestä työura- ja eläkeratkaisuksi, joka valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisen arvion mukaan toteuttaa sekä tavoitteen keskimääräisen eläkkeellejäänti-ikä nostamiseksi että tavoitteen kestävyysvajeen supistamiseksi. - Työeläkeuudistukseen liittyvät hallituksen lakiesitykset annetaan eduskunnalle heti kevään 2015 eduskuntavaalien jälkeen ja uudistus tulee voimaan viimeistään vuoden 2017 alusta. 	
Rakenteellinen työttömyys	-0,3 %-yks.
Rakenteellinen työttömyys on saatavissa laskuun, kun: <ul style="list-style-type: none"> - Työstä tai aktiivitoimesta kieltäytymisen sanktioita sovelletaan järjestelmällisesti. - Työtarjouksia lisätään edelleen selvästi. - Tehostettuja työvoimapalveluja tarjotaan nykyistä varhaisemmassa vaiheessa työttömyyttä. 	
Koko talouden tuotantopotentiaali	-0,6 %-yks.
Talouden tuotantopotentiaalin 1,5 % lisäys toteutuu, kun jo aiemmin toteutettujen toimien lisäksi mm.: <ul style="list-style-type: none"> - Digitalisointi ja mm. kansallinen ICT-palveluväylähanke etenevät suunnitellusti. - Valtion ja metropolialueen kuntien tonttitarjontaa koskeva sopimus toteutuu. 	
Yhteensä	4,7 %-yks.

Taulukko 2. Kestävyysvajearvion tarkentuminen syksystä 2013 syksyyn 2014, prosenttiyksikköä.

	Syksy 2013	Kevät 2014	Syksy 2014
Velan hoitomenojen vaikutus	0,9	0,9	0,9
Perusrahoitusaseman vaikutus	-0,6	-1,8	-0,7
Omaisuuustulojen vähenemisen vaikutus	1,9	1,7	1,7
Ikäsidonnaisten menojen vaikutus	2,5	2,2	2,2
S2 kestävyysvaje	4,7	3,0	4,0

Taulukon 2 viimeisen sarakkeen luvut summautuvat 4,1 prosenttiin, eivät 4,0 prosenttiin lukujen pyöristyksen takia. Valtiovarainministeriön uusimman arvion mukaan julkisen talouden kestävyysvaje on siis 4,0 % suhteessa BKT:een, kun syksyllä 2013 arvio oli 4,7 % suhteessa BKT:een.

Taulukossa 2 perusrahoitusaseman vaikutus tarkoittaa julkisen talouden rakenteellisen perusylijäämän vaikutusta keskipitkän ajan tarkastelujakson päätevuonna 2018. Perusylijäämä on tasapaino vähennettynä korkomenoilla. Rakenteellisen perusylijäämän vaikutus on siis kestävyysvajetta vähentävä. Perusylijäämän kestävyysvajetta vähentävä vaikutus on nyt 0,1 prosenttiyksikköä suurempi kuin syksyn 2013 arviossa.

Omaisuuustulojen väheneminen johtuu julkisen sektorin nettovarallisuuden vähentymisestä suhteessa kokonaistuotantoon ilman rahoitusvarallisuuteen tehtäviä riittäviä sijoituksia. Taulukossa 2 tämä kestävyysvajetta suurentava vaikutusarvio on pienentynyt syksyn 2013 1,9 prosenttiyksiköstä 1,7 prosenttiyksikköön johtuen lähinnä julkisen sektorin nettovarallisuuden kasvusta yli aiemmin oletetun.

Taulukossa 2 ikäsidonnaisten menojen kestävyysvajetta lisäävä vaikutus on pienentynyt syksyn 2013 2,5 prosenttiyksiköstä 2,2 prosenttiyksikköön. Tämä pienentyminen johtuu lähinnä siitä, että laskelmiin on sisällytetty päivitetty jakauma ikäsidonnaisista menoista ja menojen lähtötaso on korjattu toteutuneen mukaiseksi.

Rakennepoliittisen ohjelman mahdollisia suotuisia vaikutuksia talouden kasvuun, työllisyyteen ja julkiseen talouteen ei ole otettu arviossa huomioon muilta kuin siltä osin, kun niitä vastaavia kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisestä syntyviä säästöjä kuntien valtionosuuksissa on sisällytetty valtiontalouden määräraha-kehyyksiin vuosille 2014–2018.

Kokonaisarvio kestävyysvajeen toteutumisesta

Jos tässä muistiossa esitetyt toimet rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanon vahvistamiseksi toteutetaan, ryhmä katsoo, että neljän prosentin suuruiseksi arvioitu kestävyysvaje kuroutuu umpeen. Ryhmä korostaa, että tämä johtopäätös on sidoksissa ratkaisevasti siihen, että:

- Kuntatalouden tasapainottamiseksi otetaan käyttöön kuntatalouden rahoituskehys osana julkisen talouden suunnitelmaa vuonna 2015.
- Julkisen palvelujärjestelmän tuottavuuden kasvulle asetettu tavoite toteutetaan. Keskeisenä välineenä tässä on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja sen yhteydessä toteutettava sosiaali- ja terveystalouden budjettikehysjärjestelmä.
- Työmarkkinakeskusjärjestöt saavuttavat yhteisymmärryksen esityksestä työura- ja eläkeratkaisuksi, joka valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhtei-

sen arvion mukaan toteuttaa sekä tavoitteen keskimääräisen eläkkeellejäänti-ään nostamiseksi että tavoitteen kestävyysvajeen supistamiseksi.

- Rakenteellista työttömyyttä alennetaan tehostetuin työvoimapolitiisin toimin, joihin kuuluu työstä tai aktiivitoimesta kieltäytymisen järjestelmällinen sanktiointi voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.
- Helsingin seudun kunnat lisäävät asuntotonttien kaavoitusta vuosina 2016-2019 kerrosalana mitattuna noin 25 %:lla verrattuna voimassa olevaan MAL –aiesopimukseen kuntien ja valtion välillä tehtävän sopimuksen mukaisesti.

VIRKATYÖNÄ LAADITTU POHJAESITYS

Liite 1: Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja tuottamisen liittyvät rahoitus ja ohjaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristön, ohjauksen, valvonnan ja rahoituksen ratkaisut. Tässä muistiossa on kuvattu 18.8.2014 lausunnolle lähteneestä sote-lakiesityksestä ne keskeiset tekijät, jotka johtavat palvelujärjestelmän ja rakenteen kehittymiseen nykyistä kustannustehokkaammaksi ja vaikuttavammaksi. Lain voimaantulo edellyttää päällekkäisten toimintojen vähentämistä palvelujärjestelmän kaikilla tasoilla. Lisäksi uudistus mahdollistaa palvelurakenteen ja toiminnan ohjaamisen nykyistä kustannusvaikuttavammaksi. Siten sote-järjestämislaki mahdollistaa kestävyysvajeen hallitsemiseksi välttämättömät rakenteelliset muutokset huomattavasti paremmin kuin nyt voimassa oleva lainsäädäntö.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain uudistus tuottaa kustannussäästöjä monen eri mekanismin kautta. Keskeisimmät ovat 1) palvelujen sekä niiden hallinnon ja tuottamisen integraatio, 2) alueellinen keskittäminen ja 3) vahva kansallinen ohjaus tehokkuuserojen vähentämiseen. Integraatiohyötyjä syntyy vaikuttavuuden kehittyessä sekä asiakaskohtaisesti että kansantalouden näkökulmasta. Keskittäminen lisää palvelujen alueellista tarve- ja tarkoituksenmukaisuutta, tietohallinnon ja hankintojen yhtenäistämistä, henkilöstön käytön tehostamista ja hallinnon tuottavuutta. Vahva kansallinen ohjaus turvaa tehokkuuserojen vähentämisen alueilla, mahdollistaa rahoitusratkaisujen hyötyjen saavuttamisen sekä uusien menetelmien, kriteerien ja toimintatapojen käyttöönoton palveluissa.

Kustannushyötyjen tason osalta on esitetty erilaisia arvioita. STM:n arvion mukaan sote-järjestämiskorjaus turvaa rakennepoliittisen ohjelman erillislainsäädännön muutoksilla valmistellut noin 700M€ kattavat toimenpiteet kuntien tehtävien vähentämiseksi (mm. päivystysuudistus, laitoshoidon vähentäminen, integraatio ja henkilöstöhyödyt). Näiden lisäksi eri arvioissa esitetään mm. 700 M€ skaalautua organisaatioiden yhdistämisestä, 10 % säästöä yhteensä yli 10 Mrd henkilöstökustannuksista, sekä ikäihmisten palvelurakenteesta 400 -500 M€ enemmän säästöä kuin STM:n arvio. (Kinnula, Malmi & Vauramo 2014.) THL on arvioinut aiemmassa vaiheessa Eksoten ja Kainuun mallien pohjalta kuntien nettomenojen kasvun hidastuvan 190 - 450 M€ vuodessa (THL 14/2014). Kokonaisarvio liikkuu siis noin 0,5 Mrd ja 1 Mrd euron välillä. Hyödyt realisoituvat toiminnan käynnistyttyä. Merkittävä rakenteellinen uudistus edellyttää luonnollisesti jossain määrin siirtymävaiheen panostuksia.

Sote- uudistuksen keskeiset rahoitukseen ja ohjaukseen liittyvät elementit

18.8.2014 lausunnoille lähetetty sote- järjestämisalakiluonnos uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita merkittävästi:

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu on viidellä sote-alueella. Sote-alue on hallinnollisesti kuntayhtymä. Jokainen kunta kuuluu yhteen sote-alueeseen.

Sote-alue laatii joka neljäs vuosi järjestämis päätöksen. Sen keskeinen sisältö:

- järjestämis päätöksessä on määriteltävä se, miten sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset linjaukset toteutetaan sote-alueella
- päätetään tuottamis vastuussa olevat kunnat ja kuntayhtymät
 - tähän sisältyy myös oikeus ottaa pois tuottamis vastuu ja oikeus antaa se jollekin toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle

- päätetään rahoituksen ja voimavarojen kohdentamisesta tuottamisvastuussa oleville kunnille ja kuntayhtymille
- päätetään sote-alueen oma tuottamisvastuu
- määritellään tarkoituksenmukainen, kustannustehokas ja vaikuttava palvelurakenne
- päätetään keskeiset periaatteet ostopalvelujen käytölle ja niiden laajuus

Järjestämispäätös hyväksytään sote-alueen ja STM:n välisessä neuvottelumenettelyssä. Menettelyssä varmistetaan, että tuottamisvastuualueiden valinta, tehtävien edellyttämät voimavarat ja niiden kohdentaminen toteutuvat koko maassa kustannustehokkaasti ja kansallisten strategisten linjausten mukaisesti.

Sote-alue päättää palvelujen tuottamisesta vastaavat kunnat ja kuntayhtymät

- tuottamisvastuu käsittää kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut (sosiaalipalvelut, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido)
- sote-alue voi kuitenkin päättää, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystyksen tuottamisvastuu on vain osalla tuottamisvastuussa olevista kunnista ja kuntayhtymistä. Näiden tulee huolehtia koko sote-alueen päivystyksestä.
- tuottamisvastuu voidaan antaa vain sellaiselle kunnalle tai kuntayhtymälle, jolla on tehtävän edellyttämä henkilöstö ja/tai voimavarat
- sote-alue voi lähtökohtaisesti itse tuottaa vain tukipalveluja poikkeustapauksessa myös sellaisia muita palveluja, joiden toteuttaminen kuntien ja kuntayhtymien toimesta on osoittautunut mahdottomaksi, mikäli järjestämispäätöksessä näin sovitaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus ja rahoitus lakiluonnoksen (18.8.2014) mukaisesti

Ohjaus

Sote-järjestämislain (18.8.2014) mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta kuuluu STM:lle. Ministeriöön perustetaan uusi ohjausyksikkö.

Valtion ja sotealueen välinen neuvottelumenettely

- Sotealueella on velvollisuus käydä vuosittain neuvottelut STM:n kanssa alueen järjestämistä vastuuseen kuuluvien tehtävien ja palveluiden tuottamisesta (neuvottelumenettely). Neuvottelumenettelyn sisällöstä säädetään lailla.
- Neuvotteluissa käydään läpi järjestämispäätös ja sen toteutuminen
- Neuvotteluissa hyväksytään järjestämispäätös ja sen muutokset
- Neuvottelumenettelystä laaditaan asiakirja. Asiakirjaan on kirjattava järjestämispäätöksen ja sen mahdollisten muutosten hyväksyminen sekä neuvotteluissa sovitut seuraavan vuoden keskeiset toimenpiteet ja tavoitteet. Ministeriöllä ei siis olisi yksipuolista oikeutta päättää toimenpiteistä, vaan sopimus edellyttäisi sotealueen suostumusta.

Sote-alue ohjaa tuottamisvastuussa olevia kuntia ja kuntayhtymiä

- järjestämispäätös
- tulossopimusneuvottelut sote-alueen ja kunnan/ky:n kanssa vuosittain
- rahoituksen kohdentaminen

Rahoitus

Sotealue on pakkokuntayhtymä. Sotealueen rahoituksesta vastaavat sotealueeseen kuuluvat kunnat siten, kuin kuntien välisestä vastuun jaosta on päätetty

- sotealueen kuntayhtymän perussopimuksessa lain asettamin reunaehdoin (kustannusten jakautuminen kuntien välillä) sekä
- vuosittain tarvittavasta rahoituksen kokonaismäärästä järjestämissä päätöksessä ja
- sotealueen kuntayhtymän talousarviossa (euromäärä).

Sote-järjestämislain (18.8.2014) luonnoksen mukaan kuntien oikeutta sopia perussopimuksessa kustannusten jakautumisesta on rajoitettu. Kunnat osallistuvat sotealueen kustannusten rahoitukseen kunnan asukasmäärän perustuvalla maksulla, jota on painotettu kuntien peruspalvelujen valtionosuuslaskennassa käytettävien ikäluokkien perushintojen sekä sairastavuuskertoimen mukaisesti (painotettu kapitaatio). Lisäksi kunnat voivat sopia, että rahoituksen jakautumisessa otetaan huomioon myös peruspalvelujen valtionosuuden laskennallisiin kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä.

Kuntatalouden kehysmenettelyn kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuoltoon

Julkisen talouden kestävyuden vahvistamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon menokehitys on tarpeen saada nykyistä paremmin hallintaan. Tämän toteuttamiseksi sosiaali- ja terveysalueiden ja tuottamisvastuussa olevien kuntien ja kuntayhtymien rahoitusta koskevia säännöksiä on uudistettava ja kiinnitettävä julkisen talouden suunnitelmaan. Jäljempänä on ehdotus malliksi, jolla voidaan ennakkollisesti määritellä tuleva menokehitys.

Lausunnolla olevan sote-luonnoksen perusteella toiminta rahoitetaan siten, että kunnat suorittavat sote-alueelle kapitaatioon perustuvan maksun. Sote-alue ohjaa näin keräämänsä rahoituksen palvelujen tuottajille. Ehdotuksen mukaiseen malliin ei sisälly säännöksiä, jotka määrittäisivät sosiaali- ja terveysalueita sitovalla tavalla niiden budjetin tason. Tämä mahdollistaa ainakin periaatteessa sen, että sote-alueet kasvattavat jatkuvasti kuntien maksuvelvoitetta. Sen torjumiseksi kuntatalouden ohjaukseen tarvitaan säännökset, joilla voidaan sote-alueita sitovasti määritellä niiden budjetin enimmäismäärä.

Budjetin enimmäismäärä voitaisiin yksinkertaisimmin toteuttaa siten, että kuntien sote-alueille suoritettaville maksuille määritellään vuotuinen katto. Lainsäädäntöön otetaan säännökset, jonka perusteella sote-alueella ei ole oikeutta laskuttaa kunnilta vuotuista kattoa enempää eikä kunnilla ole oikeutta maksaa sote-alueille enempää kuin vuotuisen katon määrän. Kustannustason merkittävästi vaikuttavien uusien hoitokäytäntöjen kuten kalliiden lääkkeiden käyttöön otossa siirrytään ennakoivaan menettelyyn ja kansalliseen ohjeistukseen siten, että vaikutus kustannuksiin voidaan ottaa huomioon tulevaa menokehitystä arvioitaessa.

Edellä tarkoitettujen sote-alueen vuotuisen budjettikatton määrittely voidaan toteuttaa siten, että koko maan tasolla kustannukset voivat olla enintään kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) tarkoittamat sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset. Tämä osuus valtionosuudesta tulisi myös sitovasti kohdentaa ns. sote-budjetiksi. Nämä kustannukset jyvitetään sosiaali- ja terveysalueille kuntien valtionosuuden laskennassa käytettyjen tekijöiden perusteella. Sosiaali- ja terveysalueen talousarvio ei saa ylittää näin määräytyvää summaa. Sote-alue jyvittää kustannukset edelleen alueensa kunnille järjestämislakiluonnoksessa säädettyjen periaatteiden mukaisesti. Kuntien vuotuinen rahoitus on sitten tämän mukainen ilman että sote-alueella olisi oikeutta jälkilaskutukseen.

Rahoitusta koskeviin säännöksiin voisi myös harkita sisällytettäväksi mahdollisuus ottaa huomioon palvelujen oletettu kustannustehokkuuden tai tuottavuuden paraneminen. Tältä osin on kuitenkin varmistuttava siitä, että rahoitus mahdollistaa kaikille Suomessa asuville perus-

tuolain 19 §:n mukaisen oikeuden sosiaaliturvaan ja siihen sisältyviin sosiaali- ja terveystalveluihin. Lisäksi edellä kuvatusta jälkilaskutuskiellosta pitäisi voida poiketa siinä tapauksessa, että kustannukset lisääntyvät lainsäädännöstä johtuen kesken vuotta.

Tuottamisvastuussa olevan kunnan ja kuntayhtymän rahoitus/järjestämispäätös

Tuottamisvastuun aiheuttamat kustannukset katetaan sotealueen suorittamalla korvauksella. Korvauksen suuruus määräytyy sotealueen järjestämispäätöksessä määräytyvien yhtenäisten kriteerien perusteella. Ennen järjestämispäätöstä sote-alueen on neuvoteltava tuottamisvastuussa olevien kuntien ja kuntayhtymien kanssa.

Järjestämissopimuksen kriteereissä on otettava huomioon palvelujen tarve sekä laissa määritellyt palvelutuotannon vaikuttavuus- ja tehokkuusvaatimukset.

Tuottajan taloudelliseen asemaan sotealue voi vaikuttaa lisäksi asettamalla vuosittain tulossopimuksessa vaikuttavuus- ja tulostavoitteet. Ennen päätöstä sotealueen on neuvoteltava tuottajavastuussa olevan kanssa.

Alijäämän kattaminen: Sote- järjestämislakiluonnos (18.8.2014) ja kuntalakiuudistus

Sotelaki ja alijäämän kattamisvelvollisuus

Sote-järjestämislaissa säädetään kunnan alijäämän kattamisvelvollisuudesta sekä sote-kuntayhtymän että tuottajavastuussa olevan kunnan ja kuntayhtymän osalta. Säännökset ovat päällekkäisiä kuntalain kokonaisuudistuksessa valmisteltujen säännöksiin kanssa. Kuntalaissa alijäämän kattamisvelvollisuus on kytketty arviointimenettelyyn.

Kuntalakiuudistuksen alijäämän kattamisvelvollisuus ja kytkentä arviointimenettelyyn

- Kuntalain kokonaisuudistuksen yhteydessä esitetään, että kuntalaissa säädettäisiin alijäämän kattamisvelvollisuus peruskuntien lisäksi myös kuntayhtymille. Kunta ja kuntayhtymä voi joutua arviointimenettelyyn, jos kunta ei pysty kattamaan taseeseen kertynyttä alijäämää viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunta voisi lisäksi joutua arviointimenettelyyn jo nykyisin solvellettavien kriisikunnan tunnuslukujen perusteella.
- Kunnan arviointimenettely voi käynnistyä ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneen alijäämän perusteella. Vuosina 2015 ja 2016 menettelyssä sovellettaisiin peruskuntien tunnuslukuja. Kunnan arviointimenettelyssä siirryttäisiin kuntakonsernin tunnuslukuihin vuonna 2017.
- Kunnan arviointimenettelyssä tehdään esitys kunnan asukkaiden palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Tarvittaessa menettelyn piirissä oleva kunta voidaan esittää liitettäväksi toiseen kuntaan, minkä jälkeen käynnistyy erityinen kuntajakoselvitys. Valtioneuvosto voi päättää kuntajakoselvittäjän esityksestä erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevaa kunnan tai kuntien liitoksesta valtuustojen vastustuksesta huolimatta.
- Kuntayhtymien arviointimenettely käynnistyisi taseeseen kertyneen alijäämän perusteella, jos kuntayhtymä ei saa alijäämiä katetuksi säädettynä aikana. Arviointimenettely kuntayhtymässä tulisi ensimmäisen kerran sovellettavaksi olemassa olevien kuntayhtymien osalta vuoden 2015 taseeseen kertyneen alijäämän perusteella, jos sitä ei saataisi katettu 2020 aikana. Sotealueen ja tuotantoalueen kuntayhtymän osalta soveltamisen ajankohtaan vaikuttaa kuntayhtymän perustaminen ja ensimmäinen tilinpäätös.

- Kuntayhtymien arviointimenettelyssä selvityshenkilö tekemä sopimusehdotus sisältäisi kuntayhtymän talouden tasapainottamiseksi tarvittavan toimenpidekokonaisuuden. Toimenpiteet voivat kohdistua sekä kuntayhtymään että jäsenkuntiin. Toimenpide-ehdotukset voivat koskea kuntien maksuosuuksia kuntayhtymälle.
- Kuntayhtymässä selvityshenkilön tekemä sopimusehdotus käsiteltäisiin kuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävässä toimielimessä (yhtymävaltuusto tai – kokous) ja jäsenkuntien valtuustoissa. Sopimus voitaisiin hyväksyä jäsenkunnissa kaikkia jäsenkuntia sitovasti vastaavalla määränemmistöllä, jolla kuntayhtymän perussopimuksen muuttaminen on mahdollista (2/3 jäsenkunnista kannattaa ja näiden jäsenkuntien asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta). Sopimus olisi kokonaisuus, joka tulisi joko hyväksyä tai hylätä sellaisenaan.

VIRKATYÖNÄ LAADITTU POHJAESITYS

Liite 2: Rakenteellisesta työttömyydestä ja työvoimapolitiikkaa käsitelleen erityis selvityksen (valtiosihteeri Luoman) linjaukset syksyllä 2014

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan antaman toimeksiannon mukaisesti hallitusryhmien edustajat ovat keskustelleet otsikkoasiasta 21.8.2014. Keskustelun taustataustana oli työ- ja elinkeinoministeriön virkatyönä tuottamat taustamuistiot ns. kohtaanto-ongelmasta ja tarpeesta arvioida laajemmin työvoimahallintoa ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien työllistymistä edistävien toimenpiteiden ajanmukaisuutta. Keskustelun pohjalta voidaan mielestäni tehdä alustavasti seuraavat johtopäätökset:

1. Hallituksen esitys TYP-palvelukeskuksista annetaan suunnitellusti budjettilain kina. HE:n viimeistelyssä varmistetaan seuraavien seikkojen toteutuminen:

- Kunnan nimeämä henkilö on TYP:n johtaja.
- TYP:llä (viime kädessä TYP:n johtajalla) on oikeus järjestää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisia työvoimapalveluita, jotka rahoitettaisiin TEM:n ns. pitkäikä momentilta (32.30.51). TYP:n johtajalla ei ole toimivaltaa asioissa, jotka kuuluvat Kelan toimivaltaan. TEM varmistaa kuntatalon kanssa käytävin keskusteluin, että TYP:ien johtamisjärjestelmä on sellainen, että johtosuhteissa ei ole epäselvyyttä. TYP:ssä työskentelevää TE-toimiston henkilöstöä ei kuitenkaan siirretä ainakaan tässä vaiheessa kunnan palvelukseen.
- Sen lisäksi, että TYP:n vastuulla ovat yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneet, sen vastuulle voidaan TE-toimiston päätöksellä siirtää myös yli vuoden työttömänä ollut henkilö.

2. Työmarkkinatuen rahoitusvastuun siirto 300 päivän jälkeen

- Toteutetaan suunnitellusti: kunnat rahoittavat 300 päivän jälkeen 50 % työmarkkinatuesta.
- Kompensointi kunnille yhteisöveron jako-osuuden kautta. Kompensointi on määräaikainen (esim. 2 vuotta) ja kompensatio on vähemmän kuin kuntien kustannuksiksi alun perin arvioitu 150 M€

3. Kohtaanto-ongelma

- Tehtyjen työtarjousten määrää on edelleen nostettava järjestelmällisesti sesti kaikissa TE-toimistoissa. Uusia kohtaanto-ongelmaa nopeasti ja merkittävästi vähentäviä keinoja ei ole identifioitu.
- Työvoimahallinnon toimintaa olisi suunnattavasti entistäkin voimakkaammin yritysten tarpeet huomioon ottavaksi ja. On tarpeen tiivistää aktiivista suoraa yhteydenpitoa yrityksiin, paikallisiin yrittäjäjärjestöihin jne. Alueilla jo nyt käytössä olevia parhaita käytäntöjä on levitettävä kaikkiin TE-toimistoihin. Asiasta on huolehdittava mm. syksyn tu-

losneuvotteluissa ja toiminnan uudelleen suuntaamisesta on käytävä keskustelut työmarkkinajärjestöjen ja yrittäjäjärjestöjen kanssa.

- Erityistä huomiota yritysysteistyössä on syytä kiinnittää esimerkiksi aloihin, joilla yritykset rekrytoivat runsaasti työvoimaa ulkomailta (esim. rakennusteollisuus).
- TEM:n on syytä käynnistää uusia pilotteja esimerkiksi palvelujen hankkimisesta yksityisiltä palveluntuottajilta ja TE-toimistojen oman henkilöstön toiminnan suuntaamiseksi aiempaa yrityslähtöisemmäksi.

4. Jatkotyö

- Selvitetään koko työvoimapolitiikan hallinnon kehittämisehdot syksyn 2014 kuluessa. Työ- ja elinkeinoministeriö perustaa työryhmän, jossa mukana työmarkkinajärjestöjen ja kuntien, Suomen yrittäjien ja valtion edustus. Selvityksessä on arvioitava hallinnon kehittämis- ja tehostamismahdollisuuksia kansainvälisten esimerkkien valossa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä työmarkkinajärjestöjen ja yrittäjäjärjestöjen mahdollisuuksiin vaikuttaa tehokkaasti työvoimahallinnon toiminnan suunnitteluun ja johtamiseen.

VIRKATYÖNÄ LAADITTU PÖYTÄPÖSSÄ